GOVERNMENT ORIENTAL MANUSCRIPT LIBRARY
INDEXING FOR TELUGU MANUSCRIPT

Sl.	Particulars	Details
1	Language	TELUGU
2	Material	Paper Mss.
3	Bundle Number	TEL B 0754
4	Work Number	R 1602
5	Page No (From... To)	1 to 12
6	Name of the Work	KUCHELA CARITRA
7	Subject	KUCHELA

R. 1602

B
754

TEL. R.
1602

R. 1602

కుచేల చరిత్రము - రుక్మాంగద చరిత్రము

R. 1602(a) KUCHELA CHARITRAMU. Pages 1–9a

R. 1602(b) RUKMANGADA CHARITRAMU. " 9a–23a

Transcribed from Sourastra Sabha

Madura 1954 — 55

Copied By

T. E. Krishnama Chari.

11-8-1954.

Compared by. 1 T. E. Krishnamachari.

2. A. V. Saubhari Sharma.

date of Comparing :- 29-8-1954.

B.754 శ్రీ। R.1602

వసినాడుగట్టిన పాతెఫ్రాపరిగాని పెట్టి సొమ్ము చాలీవుబిడ్డల
కును। దక్షంబులైన పత్రపుటంబులేకాని। కుడువకవెన్నెల చేవ్ర
కొండుకులకును। ఇరుగుపొరుగుల నున్న వారెండ్ల నెల్ల వివిధ
మార్గంబులను। నిరవిద్ర విరవి గుడె బక్కెడు కళవుల గల
ములరసి। తల్లి యెట్లార్చు దన పేదతనము నకును।
(శతువుల ఈర్ష్య కథ) యిట్లు దారిద్ర్యమనుభవించుచు బిడ్డ
లకు యిరుగుపొరుగు బాలరతోల చేరనీక నతి కురుతతాల వ
ర్తిల్లుచుండ నొకనాడు॥ యి॥ పూరిబాలల తల్లిగూండె పద్మ
తటాకంబునకు పోగా బాలుల వద్ది తినపద్మ పత్రంబులం
దైకొని పోగా కుమారులని బిడ్డలను పత్రంబుగాని వద్ది యు
మాతిరను చిన్నవారు కారు గాన. వారిని వద్ది యెటులుండు న
ని యడుగగా యిట్లు పలికిరి। మంత్రేర యోగం। మిగదీకవ్యా
ద్యం। విశేషతః ఫలతరుపాపనీయం। అరోగ్య దాంతా రమశేష
ఘంతాం। ధురాత నా వృత్యా। కృతాం లభంతే॥ ౭ ॥ యిట్లు పలుకవి
నిషా యమ్మ యిదివరకు నీవద్ది యనుమడక మొసబుచ్చె
గదా యొసుచునేడు యెటువంటి వద్ది తినక విడువ మనుచు
బాలరు పద్మ పత్రంబులు చేత బట్టి తల్లి యెదరకు వచ్చి॥
కాంబోది అది॥ అమ్మమ్మ యాకటి కార్యనన్న మిడవేమా
కు॥ నెమ్మదిననువు తెత్తి నెయ్యి వెనుక బెత్త పోయవే॥౧॥
పెరుగు పోసి వద్ది పెట్టుమే మ తాల దమంచి। చెరుగుల ముద్ద
గురుంగ నిండ బోసి యెండ ॥ ౨ ॥ పెత్తె డనుమిపుడు బెత్తె। ౨౦
దతీనము। పెత్తె పొచకున్న పానియ్యనిత్తునే నిమ్ము॥ ౩ ॥
శతువులమొండి తనవు కథ। తెనాలి లరాపు॥ యిట్లు బలుకుబా
లల వార్తలు విని అత్యంత దుఃఖ సంతప్త మానసయై

అహో యెవరా వద్ది యనుపలుకుల వేఁడుచుఁగదా యనుచుఁ దాను
చు వద్ది మాట మాఱుపల్కె దంబలభూంబి యహా. మాకు
వద్ది యనుమాని విపరీతంబుగ నర్థంబెక్కడి గాని పాప
మ్మ యుకాదు యని॥ ఇతి శయానం అమర్త్యకంబు నకు విద్ధి
పరంబుగ నర్థంబు బట్టి యాలికిని నిశ్చయింపు దనిబలికి వద్ధి
యనవ్వు మాట మరపించె కంత బాలరు మాతృ వచనంబు ని
శ్చయంబని దలంచి పరమాత్మని ంభజింపుచు కొందరు నిర్ధం
బరి తపము యంబున సూతెలందు వచ్చు వారిని జూచి యుల్లనితొ॥
(శేఘంబాతక)॥ కాంబోది। శాప్య॥ కంకట యూరేచిబి। నెయిలా
ర్వనీర్త్తనం। ఛందసాధ॥ ౪॥ కతికి గుందుచు బంటి రటునిటు
జూయుచు। ఛందసాధ॥ ౧॥ ధాకలుబడాకల। నంగిశీవతేజాయు।
ఛందసాధ॥ వేరాంక డవ్వ మని యేడ్చి యాకల నిర్రంచెను। ఛం
దసాధ॥ ౨॥ ఆమరియొకటి శశుప్పత। గ్గరిసారదెరచునం।
ఛందసాధ॥ నా। తరమె ఛందముబంక। తమఘ్నవనిబుచరు।
ఛందసాధ॥౩॥ గమన॥ శ్లో॥ అహోయాదుశిశ (పానః పర్యకందంశి)
యందాకుల కాంబోది శాప్య॥ సాధా పునకుటి కాందవానచే
గ్గశంద। శ్వాంతలంత ద్దరిత్తె యా॥ వ॥ అద్దార మిల్లా మట
అరుప్పై కుధంబై యొల్లాం। మాతా పెవశ యొను। పాడితవికి
వారే॥ ౧॥ కష్ట వస్త్ర ముద్దె। నమ కాంబరు కాశకి ద్దై ప్పుడు
వెగుతాంటె॥ పట్టి కష్ట మాయె పోచ్చె పార్వ వరిబదు మొప్పైన
ప్పంక ట్టి మాయె పోచ్చె కకలర్ కుబంయుదు మొప్పె॥ అదిపత్తు
దుశికాకు। యాం [illegible] దవవిభుదని। యాలమి [illegible]
[illegible]। లకింబ యయుసాన్ని వానే। శ్రీదయతునివేడిసిర
బగ్గె కాంనివచ్చి చెరాదవను లాలద బజ్రవ్వ మునతనయు ...॥

యిటులండగనిని కూచిబడు చి వారపాఁప్పతేనే ప్పుద్రవ్యంబు
పై మనసు యుంచి తిరిగా॥ మనము దరిద్రులమయ్యును
భగవద్ధ్యానభజనాది భాగ్యంబుల ననుభవించుచున్న
వారమగావ॥ తుచ్ఛ భాగ్యంబుల గోరుట హీనమగదా॥
తారా॥ హరికృష్ణ యనఁబడని తుచ్ఛప్పసిరుల దుగురమే
లతెపి పాధర॥ పురుషోత్తమని పంచబభజించుచు। ప్యాష్కైశ్వ
ర్యము ప్పధివ॥ అర్థా సామాన్య నే దుఃఖం। అర్థి తాసాంచర
క్షపే। నాంకే దుఃఖం వ్యయే దుఃఖం। కిమర్థం దుఃఖ భాజనం॥ (౧)॥
విపదాన్నైన విపదః। సంపదాన్నైవ సంపదః। విపద్విస్మర
ణం విష్ణోః। సంపత్తస్యైవ సంస్మృతిః॥ జా॥ కే॥ నిధిచాలసు
ఖమా॥ [illegible]। ధనమున కధ్ధన హానిభజింపచేయుటనిబట
పతీవిగని యుల్లనియె॥
మోరా॥ కంధనమునబకలంగిన భావరుచెం। దరు శ్రీహరినా
మగతేదా। బంకలంగిన వనజాక్షు నిమరతుమెప్పించిశచుతా
మాంతె) గదా॥ కంచెలకి। తారా॥ ఎకకడిబద్దబతలదరధుల
పతుతెకకి డిబిందుల పాభావా। పొకిటల యూహింపగనా
కటకిని। యొకటరుగారిల వినుతెవరా॥ (యు[illegible]) ॥ గనుక
తుర్గళధవనంబుడలు కుక్షి యందుంచు కొంని రక్షించుచు
ఖుప్పహరి యొకటడుగాన లతనిభజించిన సమస్తంబు
లబ్బునగలగ నేలా అనిబలుట యుతనిచిత్తమ్ము నెంగి
మరి యుల్లనియె॥ ఛందసాధ॥ ఆకాంతమునుప్పఖేదుగాన॥
గీతం॥ బాలసఖుడైన యుపుప్పమపత్ర నేత్రుగాన నేగి దరి
ద్రాంధకారముగుడైన మామనుద్దరింపుము। సాక్షాత్
కటాక్షరవిదీప్తి వడసి మా। హావద్దనేత్రు॥ ౯॥

(కృష్ణ తాధయ) శ్లో॥ విధంప భార్య యాంతి పొలే। బహు శత వర్తి
త్తి తాల వృదు। ఆయం హి పర మోలాఖ। ఉత్తమ శ్లోకదర్శ
నం॥ ఇతిసంచింత్య మనసా। గమనాయ మతిం దధే। అవ్య
స్తృత్ప పా య నంకింబిత్ గృహ కల్యాణి దేయతాం॥ యా
బత్యా చతురాల ముక్త్వేన్, వి పాల్ వృధు కతండు లాన్ పి
ల ఇందీవత్రాన్ విధ్వా। భక్త్రే ఏల దాదాయనం॥ ౧౩॥
యిట్లు యుకాలుగీని భగవత్సందర్శన కుతూహల మానసం
బు లాల్. పరమాత్మని సంపదించుచు. వదులవనము
యు పర్వతములు దాటి బని ద్వారకానగర సమీపంబున గ
ల సముద్రము దాటి బాలవావ యిక్కి యాగట్లు పైబి ద్వారకా
పురంగాంచి॥ మంగళ తరమగు బంగరు కోటలు॥ వివర్ణిం
పుచు నాటుగు వీధులం దిరిగి శ్రీకృష్ణ పరమాత్మని నగ
రు సామీప్యంబు పైని అప్పుడు లోకేట యుండు ద్వారక
పాలకులను అంగవంగ కళింగాది యేఆఱైయారుదే శాధిపు
లనుగాంచి॥ గహా యుత్ర నగర్యాంతి। మశకానాంతు కా
కథా॥ ఇవి యొబింబి కొంత ధైర్యము వలంబించి ద్వార
పాలకుల చెంతకేగి మహాధైశ్వర్యాభివృద్ధిలస్తు — ॥ఇవి
యాశీర్వదించి వారలగాంచి॥
శ్లో। శ్రీమతాం రసమంతి॥ ధన్యులబు శ్యాంతుల్ల తిమము
గంధిని। ధన్యుడు నగుచును ధరను। మాన్యులారలే వారికే
ప్పుండను మంకొని గుచేలా ఖ్యదనం॥౩॥ యాంయచునవ
నే నను బదిలితే వెయక బాల నరుదుగ బాల్య సఖుండన్।
సరగున హంతాలమునిలి యెటువనరుడు చల్లని సతసిృష
తావనే॥౪॥ ఇవి బలుకి దీనవచనంబు లాకర్ణించి కొందఱు

రూపమునుంబున శ్రీగి॥ బియాగాల విశారదమానా। బియపర్వ
తోద్ధరణ। బిధరుదానవ మారణా। బియభక్త సంతపర
ణ బియదీనకరుణా॥ పరాకు॥ వాంక మనమిచిత్తగింపుదుగా॥
కందళము॥ తనమీరుకుచేలుండట। బినవందితలిరాకు బిర్యాసభుడలేరాలే।
నానగవాడె చదివివాడట। మనుమవారలై యుంగాదుగల మురకంసారీ॥౫॥
అనిబలికి హారిభటులను మాయాబయట్లువియె॥
గాకపంతుపాప్రు కొందియాడిన చెలకాండడానా। తాలదమం
చి బాలదుగల బదిలిన నాడుకుచేలుడట॥౧॥ ఏటే విప్రుడిట్టివాడు
దనమనికి। సంపదలనువాందగోరక। మనసునా। పైకెత్తి
మరులకు। నవ్వి సఖు॥ ౭॥ ఏకలందప్పుల। కాంత్రాస। హించుచు
శ్రీకర। మతిననుని। కేరళ। భ్వనప్పుల్యు॥ ౮॥ ఇవియుత్యాద
రణుతాలపదుగ ద్వార పాలకుల పరుగిడి వచ్చి కుచేలునిం
భిలుచు కానిబాలవహారికని॥
శ్లో॥ తమాంగ తప్పు కం। సముల్లక్ష్యసం। ప్రమోదయుక్తతా।
రమానాయక। స్వమాంగ్యనిరు। షమావనావనిం। సమా
స్తాభ్య మధు। రమాసావచనం। శ్రీమాందరాత। మోది
స్పమాగతాసి। త్వమా శోభయం। సమాగతాప్పడి। స్వ
మాంగమయాందే। విమానవంధది। స్వమాంతగాతాం।
శ్రీ మాయతపళులు। సమాధిశ్రేయం। సమాందిసిద్ధి। స్వ
మాత్మనమంసి। కి మానందయాసి॥ నమాంతి హృదయే।
మమాధ్య తాలిక్షం॥౧౫॥ అనిబలుకుచు॥
శాపంకి॥ కనకకలశబలముచేత్రి కాల్లుకడిగిత్రీ పాలే। వ
నశిరముననుభక్తి తాలద। పాళ్ల యప్పుడు మురహారి॥ ౧౬॥
రుక్మిణీ సత్యభామాదిసత్పుప్త స్త్రీల వింజామరల తాళ

వృతంబులచేత విసరుచుండ కృష్ణుండానందమున్నిన ప్రియ
వచనములాడుచుండ॥ అంతట రుక్మిణీకాంతాభిమానములు గాంచి యిట్లనియె
పద్యం॥ తనమృదుతల్పమందు వని। తామణి శ్రైవరమాలతో
మంచాంగ దుమవెడగాదలంపక యుదుగ్రపదండెదంతోగి
పొందవయున్। దనుకగ గౌగలించి యభిషిక్తియలన్ వితత
భుజేయుచున్। శివయమునన్ భజించెదర జేసురుడెంత
వి భాగ్యవంతుడో॥ ౬॥ అనుచుండ చుండ కృష్ణుండు కు
చేలునింగాంచి యిట్లనియె॥ వ్యాక్॥ గురుకుల వాసము చే
యగనాకనపుగురుపతియాజ్ఞనువనమున కేగివటకు
శకాష్టంబుల నాంవిరాగనపలితవర్షములక్కైగయాతి॥ ౭॥
కతిచీకటిపడ ఘోరవర్షముదెలయకనటవనమునపతియుం
చలిగాంచ తెలుపువ చేకుక ఘుంమున గురుగృహమునకు
చేరితిమిటి మిత్రికి రాదా॥ ౮॥ అవిప్రియంబున పతకెడుప
లకుల విని కృష్ణుమనను గురుమందిరమున చేయనిభ్రాం
తంబుల చేసియగలదే ఇని యనెక విధంబులగా పరమా
తున్ననిస్తుతి యించె నప్పుడు కృష్ణుండు ప్రియంబున యిట్లనియె॥
క॥ అనంతవాలు శ్లో॥ కిమలభా యనమాపేతు। బ్రహ్మనిమే భ
వతాం గృహాత్॥ పత్రం పుష్పంఫలం తోయం। యోమే భక్త్యా
ప్రయచ్ఛతి। తదహం భక్త్యుపహృతమశ్నామి ప్రయతాత్మనః॥
అనిపలుకుచు యతడు ధనదాముస్తై ననుభక్షింపనేదు। ప
తీప్రేరితుడై వచ్చినాడుగనక॥ చలి తోవనుమహదాహ్య
మి। సంపదాలమర్త్యదుర్లభాః॥ అనిదలచి॥ శ్లో॥ ఇత్థం
విచింత్య వసనాచ్చీరబద్ధాన్ ద్విజన్మనః। స్వయంజహార
కిమిదమితి పృథుకతండులాన్॥ ఇతి ముష్టింసకృజ్జగ్ధ్వా

ద్వితీయాం జగ్ధుమాదదే। తావచ్ఛ్రీర్జగృహే హస్తం తత్పరా
పరమేష్ఠినః॥ వ్యాక్॥ కరమరదగు సంపదలందింపను।
నరవర యొకపిడికెడు చాలునచున్। మాధవ కరపిడి శ్రీభక్తిం
పగవలదని। తరుణీమణి నడిచె నమ్మతి గనముచున్॥ ౯॥
అంతట నాలుందు దాకుచేలునకు సుగంధాది తైలంబులంటి
పద్రితో నేతంబుగ భుజింప జెప్పి మరియనేకవిధ నిష్టా
నందంబు పొందింపించెనంత వేతళి కాలంబున కుచేలుం
డు హరియాజ్ఞగాంచి తన పురంబునకు మరలి వచ్చుచుండ యి
ట్లని చింతింపదొడంగె॥ శ్లో॥ క్వాహం దరిద్రః పాపీయాన్। క్వ
కృష్ణః శ్రీనికేతనః। బ్రహ్మబంధురితి స్మాహం। బాహుభ్యాం
పరిరంభితః॥ ౧౦॥ యిట్లు అదంచి ధనమియ్యకుండుటలి
మోహింపగా ధనమిచ్చినందముదమరచునను యుక్తిచేయు
వ్యక్తవింపెనను చుకృష్ణునింభజింపుచు తనపురంబునకువ
చ్చుచుండనచట॥ క॥ నీలవరు॥ సీసం॥ భానుచంద్రప్రభా।
భాసమానస్వర్ణ। చంద్రకాంతోపల। సౌధములును। కలకంఠ
శుకనీల। కంఠసముత్కంఠ। మానితకాంతార। భవనములు
ను। ఫుల్లాప్తిరాంభోజ। హల్లకకల్హార కైరవాళ్లసితకాసా
రములును। మణిమయకనకకం। కణమణిశిఖరగోపురు।
శిఖిత దాసదాసీజనంబు। గలిగి వెలయిందు। సదనం
బుంగాంచి విస్మయమును బొందుచు నెట్టి। పుణ్యాత్ముని దిం
దు। విలపు మొక్కిం యపురంబు వై। వెగడెనిలవెడాన
పైభవాలనతల। శ్లోనిలాపమునుచు॥ ౧౧॥ అనియెంచిం
చుచున్న నెడ కుచేలుండు వచ్చుచుండగ తెచివియవని భా
ర్య అనెకదాసదాసీజనంబుల తోడ నాకవిరత్న భిచితశివి

కంబాంకరీతి పంపవారలకు వేలుని గాంచి పల్లకి యందుంచు
కొని జగ్గ్రాంబున కేతెంచ భర్త్రవ పాదంబులకు వందనంబు
చేయ వత్తని సుతులందరు మతిత్ర పాదంబులకు వందనంబు లాచ
రించ నాశీర్వచనంబు లొసంగె॥ శాంబంగి॥ హరికవ్ర పారసంబు చేల
న। వరగజాశ్వ సంపదల్। కొరత వడక గలిగి నమనుచు। వంరిష
జింప్పచుండెను॥ క॥ యిట్లు ప్రజింపు చుండి యత్యంబునశాప్వ
తభ్రవార్తి నందపదవిని బాంధి సుఖంబు చుండెను. వాయ
రిత్రం సంపూర్ణం ఓమ్మై యొత్త్రమై। యొత్తమై ఓమ్మై తానా। ఓ
భినెత్త్రమై। యొత్తమై। యొత్తమై ఓప్పునా॥ ఓమ్మై యొత్తమై। యొ
త్తనె। త్లిశె తానా తిమ్మై యొత్తమై। యొత్తమై। ఖన్నమెానా। మూ
రికాయి యతిరీపిన్। మరందితే। యున్నట। యొత్తమై తొత్త
మై ఖన్నమెానా। యొనమైనేని। కష్టి యేకాంం బనాదనె॥

. . . . . వీసృసంబు। సవర్ణం। తుయరం। శ్రవం। వరం। బలం।
ఆయన వెయ్యం। పాలన ఖేసవ। వలం। . . ।
కులంత్ర తెలవంతంది దు వడి యార్ పఠుతు యారాయున వె
ల్లాం। నిలంతరం శెయ్యం నీశ్వ సుంచె రుళు। మరు ఖాడు పెరు
విలవు శికుశం। వలంత రువ్వ్ర ప్రుంతారిదు ంపెత్రు తా యునుమా
యునశెయ్యం నలంతరుం తొత్తై నాని కండు కొండెన్ నారా
యం జాపె నళ్ళం కావం॥ షష్మై మాం వు మై పొలె మెన్। షవళ
తా యొకటి మలచ్చైన్। కటో ఓచ్చుతా యుకువ రవే రీయద
యుర్ తన కు శుండే యొనుబా యుచ్చుమై త్త విరయాన్ తొ
యే యుందిర లోకనారాశుం। ఓచ్చుమై పెరిమంచేండె నీ ఓ రంత
మానగరుళ్ళనే॥ ఇతి రుక్మ ఖాంపతి శ్వః। ప్రతికాం విల
షిత్తధా। దేవర్ష్మి రాశరయాల్ శేషాయ। రుక్మి బార్యాం సాంసాంథ

ధరయు మమయ దా ఖేతార్గ వు డింది ఇదంత్రీ ఖి గాలపబింరం।
సదానందం సాత్ర్మఖా ప్రైమ చేలం। యుద్దార్గ సాధంచి శ్రికా
యూరాకు కాలం। తదా రుక్మ చలి హా కాల కృపాలం॥౭॥
పదం॥ ఓలమ వెరాం విచారణా। కవ్యాదాశ వి శేషణా।
ఖిరంర కైనా ర శైష రాయు। శేష వంశ కు మారాయ॥ శ్రీరామ
R. 1602(b) జయం॥ శ్రీరుక్మాంగద మహారాజ చరిత్రం॥ సీ॥ కాంక్షీర ఖాగ
తి పాంశ దంగదగు విది శాప్వరంప్పు॥ కాంబోది॥ ఆది॥ ఓన్న
గశీ శుడురు క్మాంగదుడను। మహిన ధరణి పతి సుగుణాగ
తాంధ్యుండు। ఉన్నత కీర్తి సమనితు డుత్తమ సార్వ కు
లాంబుధి వరచంద్రుండు॥ ౧॥ ఇతడతి నీతి యుకున్తుండై రా
జ్య పరిపాలనంబు సేయుచుండ నాంకరినా డు॥ శాప్పతాళం॥
ఈంత బంధు జన వృంరా। హింత చయంబాంక వంక నుత్త మక్ష
త్రీయులు। లాంకరి వంక॥ కవి గాయకాండ్ల్రు వరా। గధ సంఘుల
కవంక మదు రాజ బింబాస్య లాంకరి వంక॥ వేదవేదాంగవి
విదవిప్రులాంక వంక సార్మ్రిత శ్రీమంతు లాంకరి వంక॥ రథసము
ద్బు ల వీర రాహా త్త్ర లాంక వంక। మరు మంత్రి సామంతులాం
కరి వంక॥ గీ॥ చతురులాంకవంక సకల శాస్త్ర ప్రవీణ హృదయు
లాంక వంక। గాంబు వస మిద్ధ మహిమ। బరగు రుక్మాంగదక్షి
తిపాలు కడకు। నరుగు దెంచి శుక శౌనకాది మునులు॥
విధులకు ప్రియు కేరిద॥ భూపతి నెదురు జని 6 . పాదారుల
తారదం బూజించి వందనములానర్చి వినయం బున నిట్లనియె॥
శ్లో॥ ప్రథ తాసాం యద్య. తంలేక్షం। తదేక కథ యతాధునా॥
యుందు . . కాంకిసాప్పు॥ కృత్య భూములలోన, పుణ్యక్షేత్ర
ములు . తె। గ్రహమయులలోవి లోకరుడు చాత। నంబ్రాన్నిధు

లలోని నవ్యతార్థవములోలె। నగములలో మేరునగము
వోలె॥ ఆశ్రమంబులలో గృహస్థాశ్రమము వోలె। తరువు
లలో కల్పతరువు వోలె॥ నధిక దానములలో। నన్నదాన
ములోలె। మణులలో కౌస్తుభమణియు బోలె॥
గీ॥ స్వర్గమున భూమియందు। రసాతలమున వ్రతియు నర్వగరాని
సర్వతమయ సకల మంగళాస్పద మఖిల సంపత్కరంబు ముక్తి దేవశే
శ్వర। యేకాదశీవ్రతంబు॥ శ్లో॥ శుద్ధవిష్ణుపదధ్యానం। శుద్ధం
భాగీరథీజలం। శుద్ధం భాగవతే స్నానం। శుద్ధమేకాదశీ
వ్రతం॥ అని యిట్టి యీ వ్రతానుష్ఠాన పత్రమును దెలుప
విని సంతసించి వందనమొనరించె మునుల తమ తమయా
శ్రమములకు జనిరి తదనంతరంబరుక్మాంగదుండు మంత్రి
పురోహితులతో యోచించి తనరాజ్యమునందెల్ల
జనము యీ వ్రతానుష్ఠానమొనరించునటుల ఆలవేయించినారి॥
తనరాజ్యమునందెల్ల పట్టణ గ్రామంబులు పల్లెలు అన్నీ
దెలను చాటింపు చారులం బంపి వారును రాజాజ్ఞా ప్రకారంబు
వనిట్లని చాటించిరి॥ సీ॥ అష్టాంగ స్నానము బాకించి దశమి
దులగా నేకభుక్తమునొల్పవలయుబుండి॥ హరివాసరమున రా।
త్రి రుక్మాంగ జాగరంబుల భక్తిని సేయ। వలయుబుండి। ద్వా
దశిని ప్రసన్నుతర్పణంబొనరించి। పరుల పారణా సేయ।
వలయుబుండి। పెద్దవెంతెల్ల నిద్రయు మాన విఘనంబు।
వర్తించియుండగా। వలయుబుండి। యుందరికిని యిది ధర్మబురా
జాజ్ఞ బుండి। నవ్యకై వ్యఖలసాంఘంబుసుండె తప్పురా
కొందు దవిచిన దచ్చనుచుండి। యెందినాతలు దు నశు క్రియం
బుసుండె॥ అని చాటించన రాజాజ్ఞ ముశిర సావహించి యే

కాదశీ వ్రతానుష్ఠానంబు చేయ నారంభించిరి॥ వ్యా॥ హరి
వాసరమున హరిభక్తులు మరి। హర్షముతో నాచరించిరి
వగలు। హరినామ సంకీర్తనము చేసిరి జాగరణమునరించిరి
విభుడు వినుడు॥ ౨॥ అభుడు। అన్నదానకథ।
త్రినిగల జనములందరు సత్త్వము। పుత్ర పౌత్ర సుఖభో
గముచే। మిత్ర తనయ ధన ధాన్యంబుల వృద్ధి నారోగ్యము
నొందిరి మహాభ్యుదయమే॥ ౩॥ యమలోకంబునకెవ్వ
రు జనరు। త్తమమగు శ్రీ వైకుంఠము దరి। క్రిమి కీటక
మృగములు పక్షులు సహా తమ ముక్తికి నేగును యమదవెళ్ళు॥ ౪॥
యిట్లు రుక్మాంగదుండు వ్రతంబు సలుపకాలే మహిమవలన
నాధిపతి కిగల॥ ౨౦॥ పుణ్యానువర్తి పేజి ఇంక అన్నై దయియుం॥
భైరవి ఆది॥ శతభార్యలలో సత్త్వ గుణవతి సంధ్యావ
శి యను మహిషికి యుద్భవు। సుతుడు జనించె ధర్మాంగదు
డని। సూరులు పేరునబెట్టిరి యప్పుడు॥ ౫॥ అతండు శుక్ల
పక్ష చంద్రుని వలెనె దినదిన ప్రవృద్ధమానుండై యౌవ్వ
నుండయ్యె॥ మాళవదేశాధిపతి పుత్రిక చంద్రభాగ యను
కన్యకను గాంచి ధర్మాంగదునకు వివాహంబొనరించె. రాజ్యా
ధికత్వమునిచ్చె రుక్మాంగదుండు. పరమాత్మున్ భజించు
చునుండె॥ ధర్మస్వరూపుండగు ధర్మాంగదుండు రాజ్యంబే
లుచు నేకాదశీ వ్రతంబు. దప్పక చేయుచుండె నావృత్తా
ంతంబున యమలోకంబు శూన్యదశ నొందుచుండ యమ
ధర్ముండు గాంచి యిట్లని చింతింప దొడంగె
మధ్యంతి॥ చింతిస్తున్నాడే యమధర్ముడు॥ ప॥ యిట్లు చింతించి చింతుం
డు సమయంబు నారలహా ప్రియుండగు నారదుండు రాగయు

ముందు స్తుతించి యుక్తి విధుల్॥ శైలి॥ ఇలగలనరు దాంకశిం
త్రైవనమా। వేటికి రాకను బలమొందవముతో। అఖు వైకుంఠ
పురంబునకు వంబనుబు..। కతమెం గింపు ముకృపతో॥ ౬॥
అనవిని యమ వలు నింబిరాని భూలోకంబున లక్ష్మీందుడును
భూపతి యెబనులు సు శ్రీయుల కాదశీవ్రతము మహిమ వేళ
సులందరును పుణ్యాత్ములై యునేవృతికి రాకవైకుంఠపురం
బునకుం బో యెదరు గాన భవనే బ్రహ్మ కడకుం జని నీదు
కష్టంబులు సెరుగింపన నీకు మేలుకలుగునని బలికితవయా
శ్రమంబునకు బోయె నారదుండు॥ అంత యమునుడు బ్రహ్మ
కడకుం జని వందనములాచరించి లక్ష్మీంగ రుండు శ్రీయ
ఏకాదశీ వ్రత మహిమ చేతులు హాప్రుతికి మెవరును
రారుగాన॥ మంత్ర కోకిల। శార్దూ॥ కాలదండము త్రుప్పుపట్టె
ను। భూతంకలు యినిప్పణో॥ కాలపాశము కప్పులిబ్బె నశి
ర్వ విక్రమ మేవగా। కాలకింకర కొలతి శేకర గర్వ మొల్లయ
డంగెనే। కాలమేటియు. మాంధికాంరయగ్రై కొనుండు సవు
స్త్రమునే॥ గీ॥ నరకములయందు ముమ్మ నశి నరులు దిలికి॥
బనిరితము త్ర పౌత్రులు। సలుప్రు వ్రతము॥ మహాత్మ్యమున జేసి।
కాత్మనేరరుగాడెంబి॥ పోలితనేరునుగాని పోవు। భంగిమీంద॥
అని బలికి యమునింబూరంబి వద్ద బ్రహ్మం డిట్లనియె॥ శ్రీ
హాతిభాలు దైవము ను। శ్రీహరిభక్తులబాలు మానవులో శ్రీ
హరిలాసర వ్రత విశేష ఫలంబుల బాలు ధర్మపం। దేహము
తోడు సముద్రమును తో। కాంగాల్పవలెంతెల్ల సం। దేహము
తోడు వేరు రువనేక శుభానంత భోగ మోక్షము లెల్లి॥
గానవాంకి కాత్రధ బురంగ సెవ్వ డాబంచు నీలోకంబు

నగాన నేను॥ కేదారగౌళ అది॥ ఒకటి నమోయము కల్యాం
బి విశ్రం। ఒకటి బిమును వ్రతము వు ముదిమరపే ముకుటిన
తోస్త్రీలోబుండావటు। గ్రకుటి నపలు వెద కోరి మదిరలు బో॥ ౨॥
అని యమునింగని బలుకగ నతను సంతసంబున బ్రహ్మ
దేవుని యాజ్ఞ గాని తన లోకంబు నకుంబో యెనంత॥
ఆఖుడవని నిగలవెలువ మలకి యునిబు పతురతనాం
క్కటి గను గూర్చి విస్మయించెను. మోహిని యను వని
తను ప్రబలుసురుల కనుద్క్షత వడలుంబో॥ ౩॥ బ్రహ్మ
దేవుండు నామెను కని తలయూచి యిట్లనియె॥
అది. [illegible] వది॥ వినుమోహిని రుక్మాంగదుడను పుర
మను లోంవరించి దుఃఖ తపృణ్యము చేవవళి సాక్షి నికరం
కు పాత్రులనైచని యెందరందరు సపెర్మెద ముచే। ౪॥ గాన॥
నీవా విదిశేశు నమ సూరదయక్షిత। నిత్యవ్రతమును కడి
పెదలంబో। భావము తెలలనాతని మానసు। భావంబును ము
రలించు ముయెంచో॥ ౧॥ మోహినీ వాక్యం పద్యం॥ విభవము
తేని సంగ భయము తీర్పలుతేని
తేని మహా। సురుండు సౌరభమును తేని సూనములరాయు
లవెంచ్చని విద్యయునీ వృద్ధ ప్రభువులు తేని రాష్ట్రమును భా
వము సందము తేని కాంటమినీ విభువశాత్రి యుతేనిందు
లవేటి యు నేల భులోకవంటి త॥
వ్యాక్యం బ్రహ్మవాక్యం॥ ఘనమోపని కాంచెము గాం దా
తదు। వనిసాక్షి ని ప్రియు భక్తుండ నను। వినుమోహిని బ
లుగ రవంబు న బతి। కెమ భక్తుని రక్షు విశ్వేపదము॥ ౧॥
రుక్మాంగద కందము॥ పైబడి ప్రియుగరపింపక నోపని
బవి। రాలిరూపు। నారప్రునునేల। పూవులగనుబలుప

మణిబు। శాపమయును మయురు వృగాంతి। ప్రతిశౌవ మహితేవీ॥
అనిబలికి మంతియును॥ వ్యాఖ్య – వది॥ పటుతరవాగువం
ధ్వజాగర వవమును। సుపుటముగ జీనల సోకిన వేలా। పుట
దాసుడు గాడె వ్యంగ్నైనను। గొలు చీయు పునికి గొండ్డలమేలా॥ ౧౨॥
అనిబలికిన విని బ్రహ్మ దివ్యుండు పెదాహి వదివి బాలపక్వ
వచనములు సంతసించి ఆ గునపక్షి మములను నిత్తించి మంద
రాద్రిపై నుండు యిష్టకామేశ్వరుని సన్నిధియందు వసిం
పుచు రుకాంగదుండు ఆ ప్పటికి వచ్చినటులచేసెద దాం
మ్మని బలుక విని పెదాహి ని పక్షిబనంబుల తోలి వనియందు
వసించుచుండె॥ నంత॥ బ్రహ్మదేవుని యాజ్ఞ వలన॥
చంపకి॥ కూరమృగములెల్ల దూరి పైరులెల్ల దూరి పైరులెల్ల
మేయగా। పూరి జనులు తాళకపుడు। పూరి మని విచేయగా॥ ౧౩॥
వారలజూచి రుకాంగదుండు ఇట్లు బలికె॥ చంపకి॥ వేలుదాడి
మీకు సుఖముపోగ కలుగచేసె దనీ। అని। ధా తాగా నుబ
లకజనులు। వీచి కేగి రాయ దనీ॥ ౧౪॥ అంత రుకాంగదుం
డు ధర్మాంగదుని గాంచి వాకృ తాల దేవనమునకుంజని
మృగములందు నిమ్మరల వచ్చెదగాన నీవు నేతియు
క్తంబుగ రాజ్య మేలుచుండుమని బలికి వేటకుంబోవచు
యత్నించె నా సమయంబున మహాపతివ్రత వాశిరోమణి
యగు సంధ్యావళి దేవి విని కలవరమందు మపతికడ
చనుదెంచి పతిపాదంబులకు మ్రొక్కి యిట్లని యెను॥
వ్యాఖ్య – వది॥ వేటకునంపె దరని వేవింతిని। వేటాడుట
బలుక యుక్తముగాదా। వేటతెరుంగను విరాచెవెవ్వడు।
మేలిచిత్రములదిహో పలదా సాధా॥ ౧౫॥

శాపు తాళం॥ వేట బంగవు దూషితంబులు। వేటలార్యవిరోధము
లౌ॥ వేట యాక్షిత ధర్మపీఠములు। వేట లక్ష్మి మూర్ఖముతీ।
వేటు రుగ్రతరాఘ శాలలు। వేటలత్య పవాదముల్। వేల
ంతి లోకికి శాప వేటలు। మాని యుండుము సుఖస్థితిని॥
శ్లో॥ స్త్రీ ద్యూత॥ పాప॥ వేట పాండుష్యమా॥
వ్యాఖ్య – వది। రుకాంగదః॥ అని సంధ్యావళి బలికిన వార్తలు।
విని భూమీశులకి ది ధర్మంబు। పున దుష్ట మృగంబుల దునిమి
యాప్పుర। జన బాధ్య మెనర్పు లక్ష్యంబు॥ ౧౬॥ అనిప మాంధా
ని వచనంబుల బలికి వేటకు తగు వీరుల తోలవనమునకుంజ
ని అచట కఠోర మృగములసంహరించి శోవ్వచుండ నప్పుడు
నామదేవముని యాత్ర వగుగాంచి యుష్టతికెజని వారినిగని
వందనములాచరించి మహా సంతసమున తను రుకాంగదు
ని క్షేమంబులరయుచు యిట్లని యెను॥ ధన్యాని అది॥ మును
నీవు వశూన్యశయనమును వ్రత। మునుసల్పనక తమున
నిప్పుడు। వలని తాదు పసి సంధ్యావళి సతియున్ యుష్యను భూ
పతి పై తేచినీవిపుడు॥ ౧౭॥ ఆ శయనశయన వ్రత మం॥
శ్లో॥ శరివ పౌశుక్ల పక్షే తు। దావశ్యాం పృసుతాం వరా।
హేమ భూషణ సంయుక్తాం। కశ్యాం దక్షిణా సంయుతాం।
కృతబుతపోతు నిక్షిప్య। దానంకురావన శేషం తుమ్। ఈదా
వ్యాశయనం నామ। వ్రతం తద్వతి పుణ్యాదం॥ అనిబలుకవిని
సంతసించి యుతని యనుమతి వడసి మెల్లకజనిచని మం
దరగిరినికటి॥ ధన్యాశి॥ మందరగిరికడపవలను విడచి।
యందంబుగు గిరిపై నెక్కి। మందగతిని యుంగలవింతలనా।
నందము తోడగని పొంగుచు సొక్కి॥ ౧౮॥ యిట్లు రుకాంగ

దుండు మెల్లనవన విహారమునేయుచు నమందసఖీజనంబు
లవలన భూపతి చనుదెంచుట మోహినీదేవత వినియు దేప
మయమనంబులజ్జ యుత్తపూర్వకముగ యాతనింగాంచి॥
శ్లోకే॥ ప్రేమ విహారవేళ॥
మోహిని యాతనిగని వీనెవ్వంగాని। మోహాకరంబగుగానము
చేయునే। దీనమువరబ కువలమేతుడు విని। సాహసుడై మె
ల్లన పోవుచునే॥౧౯॥ యిట్లు చెంతకు పోవవతెనాగానము విని
యిట్లని తలపోయుచునుండెను॥ (సంగీత శత్రువచు.....)
శ్లోకే॥ కిన్నరులో కింపురుషులో సురులో। పన్నగలో బహ
ముననెందునే॥ వినవిది తేదిగానంబు నమునను। కిన్నరగణ
నిశివబ వకంబందునే॥౨౦॥ మోహిని గాంచి బక్షతింపబ యిట్లనియె॥
శ్లోకం॥ కిమిందుః కింపద్మం కిం ముకురబింబం కిముముఖం।
కిమబ్జే కింమీనౌ కిం మదనబాణౌ కిము దృశౌ। ఖగౌ
వాగుచ్ఛౌ వాకనక కలశౌ వా కిముకుచౌ। తటిద్వా తారా
వాకనకలతికా వా కిము బలా॥ అని పలుకుచు మోహాపర
బున మూర్ఛితుండై భూమిపై శయనించె॥ అంత మోహినీ
భూపతిని గాంచి వచ్చిన కార్యంబు బుద్ధియుంచి యొ్యవని
చంతనమ్మిందు చుపోలుబాలించి భూపతి చెంతకు వచ్చి నిల్చుండెను॥
పద్యం॥ తవదుని భూంతపరమున ధారుణినాథు। శిరంబును
తీవ్రా। దవఘునసారకుంకుమ ఘనస్తన దీర్ఘలపాకళం
పవా। రవిధృతికి పట్టుప యొ్యద చెరంగు గరంబున బూనివే
చెనం। గవనవరత్న బారుకటక ధ్వనులాంకరిక ఘల్లు
ఘల్లనని॥ యిట్లు కైవార్య పబారంబు చేయగా తెలవారం
డిభూపాలుడు మోహిని గని యిట్లనియె॥

ఆర్యా॥ కాంతారే రవిబవనే కి పదంబాలం కరోషి కారణం।
మాతాకాబవకః కాలే। భూతా కోం బాలా సుగుణాసంపూర్ణే॥
తారా॥ మరుని శరంబుల కేతనునావే। నెరియుచునున్నది
బయాబన మెయిదలు। వరియుంపు మునను వినవె యుబాంసా।
పరమాధర్మంబను వాక్యరత్నలు॥౨౧॥ శతభార్యలుగల రంభ
మపట్టవు। పుడతీమ నిసంధ్యావళి తెంకడు। మతిమంతుడు।
ధర్మాంగదుడను వరసుతుడుగలడనే రవికులపత్నుడు॥౨౨॥
కందము॥ నానామములు కార్యాంగద భూనాథుడనాకుగలుగ భూమి
చక్రంబునీకే నలనునను ఇవేకును। గానుక గానాత్మలోవస్తే
రానుమంబలా॥ అనవిని మోహిని కడుసంతసించి ధరణీనా
థనాతిథం వెల్ల నిమువిభ ఇని యిట్లు విన్నవించుచుండెను॥
ఆర్యా॥ పదార్థ ధ్వవస్యపుత్రో అహంకన్యాప భిభినాశ్వాస్త్యేవే।
మోహినీతి మనాశ్చవం। భువనానాథం భబనివసాంబు నిపవే॥
తారా॥ ధరణికే కానన్నరి యుంపు మనంబు। కరముగ బతోళవ
దివేమందునే। వరతన యుండాంకరుభార్యలునాం। ర్యగరు
నుండగనే వెట్లు వరింతునే॥౨౩॥ పల్లపురే అనివారించవను
నే। కెటుకక్య మెసుందరరూపా। వల్లిమాటలతోపనిమే
మునుమి। విలపృగవరుగుము భూపా॥౨౪॥ అనవిని భూప
తితత్తరపడుచు మోహపరవశుండై యిట్లనియె॥
శ్లో॥ ఇందీవరాక్షీ తవతీక్ష్ణకటాక్షే బాణా। పాంతపతే
వివిధమౌ పథమే మమన్యే। తీకంతేవ్వదియ్యామధూ
మృతపాన। మన్మదుత్తంగ పేనకు చకుంకుమ పంకతేవళి॥
శ్లోకే ౨౫॥ కాలిని విన్నెద బాంయనని మిషం। వేమారశ
నుందును నీచెంత। భామలనూరువ్వర గాండమని విభు మే। స్వామి

సాక్షిగను బలికితి కాంత ॥౧౫॥ దేవేంద్ర ముఖవదావమవేనా।
భావులనుత ధనములు రాజ్యంబు। శ్రీమాన్ దేవశమని మడిలితిని।
సర్వము సాక్షిగను నమ్మి నిలుచుంటిమి ।౧౬॥ అనిప్రమాణం
బుగ బలికినపలుకులు విని యా కాంత సంతసించి గాంధర్వ
వివాహంబున పరిగ్రహించి భూపతి కరమును బట్టెనంత సూ
ర్యాస్తమయంబయ్యెనంత సంధ్యావందనాది క్రియలనొనరం
చుకొని శివుని దర్శించి భోజనంబులు గావించెనంత॥
పద్యం॥ కాయము దేవనమాము గరకంటుని చెతిదల కృష్ణవాతాని।
నాయకు పత్ని యావతిని నాపతిని ముద్దుమణింది కామునిని।
ఉల్లయఖ్యుడుంవ యుంబురుహ బంధుని యుద్ధి వాలిరజివనా।
శాయమువనొందు ధంబు సితభానుడు గావగ వచ్చె దూర్పువనే॥
శ్లో॥ నీ దస్తి భోమండల ముంబురంశికి। నేమోక్ష తారానవ
క్షేన బిందాక్షి। నా యుం శశి కుండలతక్ష ఫణిందాక్షి। నాయుమకిం
కిం శయితోపురాంక్షి॥ చంద్రశ్చాండకరా యతే వలదు గ
తి। రాణ్ తోభివజాల యతే। మాల్యం సూచికులా యతే మల
యజాతే వసుధ తింగా యతే। తాంబూలం గరళా యతే వి
ధివశాత్తు చాలిపి భారాయతే। హా హంత ప్రమదా వియోగ
సమయే। పలితా పహారాయతే॥ యిట్లు విరహవ్యసనముల
న గుందుచు భూపతి॥ వ్యాసి॥ ఋషులతా కుంభుసు ముంత
వమున ఋషులలోమున వెళాలిని గలసి। ఋషుసాయకుని
క్రీడలపేరిం। తుష్టిని బొందెను తనమది కాలనే॥ ౧౭॥
అంత సూర్యోదయంబయ్యెనంత భూపతి యుత్కర్షంబు
పొందు ముందుండి వసంబందుండి యుంతల వెళాహినిదేవి
నిందిలుచుకొని తదభ్యుతికి రాగక దాంగముండెదురాంట్ని

వచ్చి తగు మర్యాదలతోలం చూకొని తోడి తెచ్చినంత రుక్మాంగదు
డు వెళాహినీ దేవికింత గుత యంతఃపురంబునకు నేమనుయుం
చి తన యంతఃపురంబున కుంచినను మార్గుర భార్యలను వం
దన మొనర్పగా వారలంగని వయంబున నిల్పనిచెను॥
తోడి। అది॥ మందరగిరిపై వరశివసన్నిధి। యందున వెళాహిని
భామినిగాంచి। తాతాంధర బిడి వరియించుచుతిని నే। గుం
డుచు శపథమొనర్చితి మించి॥ ౧౮॥ మిమ్మి గూడి వ
ర్తించక యుండు నని వెళాహిని తో ప్రతిజ్ఞ జేసితినన విని
యందరు నిజ చిత్ర ప్రతిమతెలవలె నిల్చరంత కొందరు వి
డు నింగని యిట్లనిరి॥ తోడి। అది॥ పతి యుతిప్రీతిని సతు
లవంచిన। హితవయగ నుండుట స్త్రీ ధర్మంబు। హితసతు
లను విడుచుట యెబుక పతికైకై। పతులకు న్యాయమెబులు
నిలుచుంబు।౧౯॥ గాన॥ అకామునివలె మమ్మెల్ల విడి। నా
తిననే వుందరు భూపతేవా। నీకై దుడుసు ఘలిదా త్యాగం
బును। నిజముగ సలుపుదు మీపతకులతో తా॥ ౨౦॥
అనిబలుకు సమయంబున మహాపతివ్రతా శిరోమణియ
గు సంధ్యావళి వారలంగని యిట్లనియె॥ కందము॥ ఈ భూని
నిపై భోగముల। నేమను భువనేశ్వరునకు సెనాళ్ళు కొల్లుబి।
ఈ మహిమలనిశ మొందెద। మేమింక నిందవుకతెలుంద। నేం
తతి లోనను॥ అని వారలందరికి క్షమించు పతి యాజ్ఞ నుసా
రంబు వర్తించుట స్త్రీలకు ధర్మంబని బలికి వారలందరితోడ
నిచని యటు వంత రుక్మాంగదుండు వెళాహినికడ ని
సుఖించుచుండె॥ సౌఖ్యంగ॥ అలుగ యోకకి నిమిషమూ
మానె। యుబుగ భోగబిందుచున్। వలవ నేద విడిచి పతి

కాదలచు మోదమందుచుని॥ ౩౧॥ యిట్లు సర్వస్వంబుగ
సదా కేళీ విలాసంబుల నుండ కార్తిక శుద్ధ దశమీ ప్రభా
త సమయంబున మారులు క్రమ ప్రకారంబుగ మాటించు
చుచున్న యా ధ్వని విని॥ రంకారింగ ధుండు తిరు హరి కౌగి
లిబాసి॥ కందము॥ శయ్యపై నిద్రిత్తు భార్యల మిన్నవగా
ర్పండి విడ్చు సంస్కరణా తము దా నయ్యెడ జే(యగవిని యు
త్తా ర్యల యుబక యును దిగ్గు తొందర పడంగని॥
వ్యాక్య॥ కదలిన వసనము చెదరిన పయ్యెద వదలిన
కొప్పును సవరింపకను త్వరగ భూమి యను వదము
లలరెట్టుచు గది యాగవచ్చెను పతి నికనుచునీ॥ ౩౨॥
వ్యాక్య॥ హా ప్రసన్న హంబున సాధు నికని చెచ్చెరవీనిటు
వచ్చుట తగునా మజ్జి కని యదనించుక తేకను
ముచ్చట దొరచ్చిన వేను విడుతునా॥ ౩౩॥ సరగునవ
చ్చి మౌని భజియించెద వరయు కన సాక్షి కలోకమునైన
పరిమనికి చులక సేసి పలకు మరచుటిక తిన్నా
యం చా ని॥ ౩౪॥ ఆవిని భూపతి యిట్లని యెం॥
సీసంగి॥ లలన యూదనంబునందు కల యా రాదు ఖాతులని
దల చవతి మహా తవరంబు లలన భక్తి విరాగని॥ ౩౫॥
వసంత॥ తిరఘుతి యు యమని చెరిత బాయు టనా తరమా
నీపద తులకును చెరచే, నర వర చిన ముల గ తప్పుట
చెరుగుదు సరుగు నతె నెవ్వారి కూరిమి దలచె॥ ౩౬॥
వనమున ఫలకందంబులు దూరక మునుల పవాసము
లందురే వేళ మనకది యేలన్న పొలక మదనక తనమ
లవే లిమి విరహా వను తాళ॥ ౩౭॥

పవిత్ర భూమి ని సన్నిధి యుందున విశేషిత బాంధను యనిధ్వ
తి చెప్పు కిన్నెర కంబును పవిత్ర చెడ గాని నన్నియుం
చుట కర్తమె యిపుడే॥ ౩౮॥ సంసారే కింసారం! తేజో
దక్షం! హా పద! పశ్చిమునం॥ అని పతిని గద్దరించి యుప్ర
కరించి యు ఘటితె దుర్వార్త ధ్వనులను విని సంధ్యావళీ
దేవి మోహి నింగాంచి విన యావమున నిట్లనియెకె॥
తేటగీ॥ పలవ యు మాన సతృప్తి యను నిన్నియు దెలిసియు
తెలియక బలికిటు మేలా! వలదని పతి భక్తి నిపలుకెదుప్రవ
ముల నాకుంపరు వీకని మేలా॥ ౩౯॥ పతి వచనంబులవి
వధాయని యా! పంకజ ముఖి భువి శ్రీ దేవి! తొంతవాడిన
పతికెదు రాడి న యూపతి యేము విదళముందవే॥ ౪౦॥
అని పలుకుచు ప్రతివ్రతా కథ యొకటి తెల్పి లోకంబున
పతులకు పతికెదురాడుట బహు పాతకమని బలికిగా
తెలంపివి విని యిట్లనియె॥ తేగది! పంచశీకథ॥ ప్రతిపుణ్యం
బు నకలుష సుకృత ములు మదినెంచి నగరి తప్పనివ్వాం!
అతి వాదిన్న మనిశికిటు కథలను! వదరక తొలినా మందర
నీత్వాం॥ ౪౧॥ వద్దన నీగిరిపై విభు తాడిన! సంద్దు వేదచని
నీతను గలసె! ముద్దు పెదం వనగానుగ పెదరున! వద్దు
వాదులక పోలె తెలసె॥ ౪౨॥ అని సంధ్యా వళీ నిందరూ
చు సాధు విగనినీవును నే భార్యలను సాతోపాదించుట
బాల నాకని మిక్కిలి మారనునీవు సత్యమెయు నప్పియుబాం
కుట తగునా॥ లోకంబున॥ పద్యం॥ బాంకిన పాతకంబాంల
యు బాంకిన నాశము నాం! దుష్కర్మమువ బాంకినరాగ
ములబ్బదము! బాంకిన నిర్మల కీర్తి హీనమౌ! బాంకిన లక్ష్మి

నాసి। వను శాంతివహాయువిధంబు గావునని। శాంతుదు
డెపుడో త్సహోయుక్తుతో దప్పినకేంద్రశేఖరా॥ సత్యమునకథ
శ్రీలనిన్దింపు సమస్తరాజ్య సుఖ మొంది తంబుగాడెంబియు।
ల్లాలంబిడ్డల నమ్మినవారలనికి బన్నై మునీ వారి శ్చంద్రధరా।
పాలుండవాగ్రహా మొల్లమాని నిరుచితీ నీ ప్రఖ్యాతిగా సత్యమునీ।
శాంతంపంతెనీ లంపవర్ణ మును తింప నాశు చూడామణీ॥
తెగడ॥ పాటకునత్యము సుతి భూతలమున। శాలికసత్య
వముభునన్నైన్యంబు। అటకు సత్యముతాళ్ళ మభూవర।
శాంతకుసత్యము దలపనిబుంబు॥ ౪౨॥ అని పొంతానిబ
లకి భూనాధుండు విని కాంతునీ కనేవసత్యము నాడనవి
దూరుడనీ కతిలో వంబు నీ వీమాంటలు విను వాడను గావు
యుబి తద్యము తథ్యముని బలుకి యుల్లనితెం॥
సీ॥ రాజుమాయాంది పత్రాతు దీక్ష లందైన। మగువ ఏకాం
దశివరాంవరాదు। రమని ఏక్య కల్యాణ కాలముందైనను।
వనిత యేకాదశి। వదలరాదు। పితృదేవ సమత్వతే। బ్రా
హ్మయందైన। వెలుది యేకాదశి విడువరాదు। శాంత సూత
కమృతీ సూతకంబైనను।యువిద యేకాదశి। యడుగ
రాదు। బాలురకు వృద్ధులకు గర్భధారిణులైన। తరుణు
లకుం రోగులకు। శాస్త్రదృష్టి యాంది। మాతులకున్నైనవ
త్తింపు। నీతి గాదు। నితకరావన యేకాదశీ వ్రతంబుగాన॥
పద్యం॥ భూమి సమస్తము నీ విడుతు। భామిని నెల్లనిత్యా[illegible]
తుభామినీ। స్త్రీమంవము నబ్బి గింతు నిబ సూనను శిరంబ
సిధారద్రుంతు నా। కాంతుని నీవ్వ నిబవమునగా విధాల
గరాని దేవతా। గారముని వద్దిట్ట నష్టమధరనే వారివారన.

రతేల మానుదునీ॥ అనిధర్మబద్ధ బత్నుడై బయకగాంచిని వాలవ
చ్చినకార్యము తప్పవని యెంబుకాంచిని మనమున కుప్పితం
బుగ నాంకకృత్యమును యోంబుంబు ఖౌంపతి నింబులాబు యిళ్ళనిలె॥
కాపి ఉత్పల॥ ఇనవనీఇనశులకునుకృప తేకను। తనయుని
శిరమును ద్రుంచెదమునగా మన కాంకృప యేటికే
భూవరనీ। నవిన విధంబున చేయుము వచ్చేగా॥ ౪౪॥
తేవా త్రతమును మానుము నరవర। తెవామ్షంతింపు ము
మతుశిరము। వాందాక్షి ద్యావము వాకియ్య దపని। తేద
దితప్పిన గలుగదు వరము॥ ౪౫॥ అనిమొరవు వార్తా
లను డుఖగవిని। ఘువతే దవుమ నాంతుబు తాసమదినీ।
వనభాంక్షన నీ వేగతి యనుమాన। వర్ణనవే యుము
మండెను హరినీ॥ ౪౬॥ అప్పుడు సంధ్యావళీదేవి
యాంపొరారవార్తలు విని దుఃఖమున లందుబు కాంచివెం
తానిరగంంబయుల్లనియె॥ కే॥ దేవిం[illegible] ॥

B.754

R.1602

Copied By

S. E. Krishnama Chari.

18-8-1954.

Date of Begining 11-8-'54

Date of Completing 12-8-1954.

Compared by 1 S. E. Krishnama Chari.

2. A.V. Saubhari Sharma.

Date of Comparing:- 29-8-1954.